

Leto XIX - N. 13 (393)

Udine, 15. julija 1968

Izhaja vsakih 15 dni

Pismo SKGZ dr. Berzantiju

Slovenska kulturno gospodarska zveza je poslala predsedniku deželnega odbora dr. Alfredu Berzantiju naslednje pismo:

Trst, 5. julija 1968

Spoštovani gospod dr. Alfredo BERZANTI,
predsednik deželnega odbora Furlanije-Julijanske Benečije

Trst

Spoštovani
gospod predsednik!

Slovenska narodnostna skupnost v deželi Furlanija-Julijanska krajina je z nestrpnostjo pričakovala programsko izjavo novega deželnega odbora, ki mu načelujete. Prepričana je bila, da bo program vseboval obveznosti do slovenske manjšine v obsegu, teži in zavzetosti, ki bi bile skladne z nekaterimi Vašimi izjavami pred prejšnjim deželnim svetom, z večkrat poudarjenimi načelnimi stališči in obljubami obeh najmočnejših vladnih strank pred zadnjimi volitvami ter izjavami pomembnih političnih predstavnikov.

Ugotavljamo, da programska izjava označuje reševanje vprašanj slovenske narodnostne skupnosti kot splošno demokratično nujnost ter poudarja upravičeno pomembnost, ki jo predstavlja za slovensko manjšino ukrep v njeno korist ter da končno imenuje slovensko manjšino z njenim pravim imenom.

Moramo pa takoj dodati, da nas je ostali del Vaše izjave o naši skupnosti močno prizadel zaradi hudi ponanjanljivosti, omejitev in odpovedi.

Predvsem smo prizadeti, da ste, gospod predsednik, v programski izjavi omejili zanimanje novega deželnega odbora samo na Slovence v tržaški in goriški pokrajini. Če se ne motimo, je bila ta omejitev prvič tako uradno poudarjena v deželnem svetu in si ni težko predstavljati, da je slovenska manjšina v Italiji zaradi tega še bolj razočarana v svojih pričakovanjih.

V svojem medklicu h kritično mu izvajaju deželnega svetovalca o nerešenih vprašanjih slovenskega prebivalstva, ki prebiva v videmski pokrajini, ste, gospod predsednik, z besedami da v videmski pokrajini ni nerešenih vprašanj, točno pojasnili, zakaj so bili Slovenci Nadških dolin, Terske doline, Rezije in Kanalske doline iz izjave izpuščeni. In to nas še bolj zaskrbljuje, ker smo pričakovali, da Vam bo Vaša priznana objektivnost pripomogla k ugotovitvi, da žive v teh predelih ljudje, ki govore slovenski jezik, kar spada k temeljnim značilnostim, ki opredeljujejo narodno pripadnost. Pričakovali smo tudi, da Vaš demokratični čut ne bo dovolil zaradi tega odrekati Slovencem v videmski pokrajini enakih pravic kakor Slovencem v tržaški in goriški pokrajini.

Gospod predsednik, Slovenci v deželi Furlanija-Julijanska Benečija ne moremo sprejeti teze, da naj vprašanja slovenske manjšine rešuje izključno država in naj bo dežela v tem pogledu samo posredovalec.

Predvsem ima naša dežela posebni statut zaradi prisotnosti slovenske narodnostne skupnosti, poleg tega že sama zamisel o deželni ureditvi na splošno sloni na nujnosti, da dežela ureja tista specifična vprašanja, ki jih država zaradi sedanje raznolikosti ne utegne. Člen 3 posebnega statuta zagotavlja Slovencem enakopravnost, ker smo v naši deželi realnost in njena specifičnost, zaradi tega mora tudi deželna uprava ukrepati o slovenskih vprašanjih. Slovenci smo upravičeni na stališču, da morata deželni

svet in deželni odbor, klub doseđanjim nasprotovanjem, terjati od osrednjih oblasti pooblastila, da bo dežela urejala naša vprašanja.

V samoodpovedi o tem vprašanju se zrcali premajhna zavzetost, da se v korist Slovencev učinkovito ukrepa, kar nas močno vznemirja. Hudo smo pa prizadeti in ponižani spričo dejstva, da se z nami ravna drugače kakor z nemško manjšino v deželi Trident - Zgornje Poadiže.

Malo je vprašanj v zvezi z nami, ki so se začela urejati in še niso popolnoma urejena. Obsegajo morada šolstvo v tržaški in goriški pokrajini ter podpore slovenskim organizacijam iz državnih sredstev. Ali naj sklepamo, da se izjava, ki govori o še nepopolno rešenih vprašanjih, omejuje samo na šolstvo in podpore?

Preveč je povsem nerešnih ali zasilno, via facti, rešenih vprašanj, ki terjajo drugačno in točnejšo programsko formulacijo. Naj pri tem omenimo samo še neuzakonjeno pravico pismene in ustne uporabe slovenskega jezika v javnih uradilih in na sodiščih; pravično zastopstvo v javnih službah ter pravico do javnih napisov v slovenskem jeziku.

Gospod predsednik, Slovenska kulturno gospodarska zveza, ki izraža stališča številnih pomembnih slovenskih kulturnih, strokovnih zvez in drugih organizacij, prek njih pa razpoloženje velikega števila slovenskega prebivalstva v treh pokrajinal dežele se s tem pismom pridružuje vsem kritičnim glasovom v samem deželnem svetu v gospodnosti, da enako mislijo vsi Slovenci, ne glede na politično in ideološko pripadnost. Zaradi tega pričakujemo, gospod predsednik, da bo ste v zaključnih besedah, ki jih bo ste izrekli ob koncu razprave o programski izjavi, spremenili stališče in obvezali odbor, da se bo zavzel za rešitev vprašanj slovenske manjšine v vsej deželi in da bo terjal od osrednjih oblasti pooblastila, da dežela lahko ukrepa v prid slovenske manjšine.

Sprejmite, gospod predsednik, izraze našega globokega spoštovanja.

Predsednik:
(Boris Race)

Izvolitev novega deželnega odbora

Dr. Alfredo Berzanti znova predsednik - Deželni odbor sestavlja 9 odbornikov in 3 namestniki, po politični strukturi pa je novi odbor sestavljen iz strank koalicije levegn centra

Na drugi seji deželnega sveta je 61 novoizvoljenih deželnih svetovalcev izvoljen Salvatore Varisco (CD), Francesco De Carli (PSU) in Vittorio D'Antoni (PRI).

Za predsednika deželnega odbora je bil znova izvoljen dosedanji predsednik dr. Alfredo Berzanti. Podpredsednik deželnega odbora in odbornik za turizem je postal socialist Enzo Moro. Odv. Antonio Cmelli (DC) je prevzel odborništvo za kmetijstvo, gozdove in gorsko gospodarstvo, medtem ko je prof. Giovanni Vicario (DC) postal odbornik za krajevne ustanove. Dr. Antonio Tripani (DC) je postal odbornik za finance, medtem ko je odv. Cesare Devetag (PSU) prevzel odborništvo za higieno in zdravstvo. Prof. Giuseppe Dulci (PSU) je postal odbornik za industrijo in trgovino, Bruno Giust (CD) pa je postal odbornik za šolstvo in kulturne dejavnosti s pooblastilom za obravnavanje mladinskih vprašanj. Dr. Luigi Massutto (DC) je postal odbornik za javna dela, Nereo Stopper (CD) pa odbornik za delo, socialno skrbstvo in obrt.

Za namestnike odbornikov pa so bili izvoljeni Salvatore Varisco (CD), Francesco De Carli (PSU) in Vittorio D'Antoni (PRI).

Po politični pripadnosti pa novi odbor sestavlja šest odbornikov iz vrst DC, trije odborniki so člani PSU, medtem ko je en namestnik DC, eden PSU in eden predstavnik PRI, ki je tudi edini predstavnik te stranke v deželnem svetu.

UDINE, 15. JULIJA 1968

OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA

Kulturno poslanstvo Slovenskega dijaškega doma v Gorici

Ravnatelj Doma odv. Peter Sancin je seznanil slovenske novinarje z delom in problematiko zavoda. Med gojenci so bili tudi številni dijaki iz videmski pokrajine. Prepričani smo, da bodo naši učenci tudi v prihodnosti postali in ostali gojenci te pomembne slovenske kulturno vzgojne ustanove

S koncem šolskega leta so se zaprla vrata tudi v Slovenskem dijaškem domu v Gorici. Ob tej priložnosti je ravnatelj dijaškega doma odv. Peter Sancin sklical slovenske novinarje na tiskovno konferenco, da bi jim poročil in jih seznanil z delom te pomembne kulturno-vzgojne ustanove v Gorici.

Tako smo zvedeli, da je bilo v zadnjem šolskem letu v zavodu 84 gojencev, od tega 44 fantov in 40 deklic. Notranjih gojencev je bilo 56 in sicer 26 fantov in 30 deklic. Ostali pa so bili zunanjih gojenc, ki so prihajali v dom čez dan in bili deležni pomoči pri učenju.

Slovenski dijaški dom v Gorici pr. je še posebej važen za beneške Slovence in Slovence v videmski pokrajini, saj je najблиžji tovrstni zavod, ki omogoča našim dijakom obiskovanje šol v materinem jeziku. Zato ni nič čudnega, če so bili v razdobju, odkar dom obstaja, številni prav gojenci ki so v zavodu vse leto.

V nadaljevanju svojega poročila je odv. Peter Sancin govoril tudi o disciplini v dijaškem domu in ugotovil, da je bila zadovoljiva. Kot lani so se tudi letos skušali izogniti strogim disciplinskim ukrepom in so bolj uporabljali metodo prepričevanja, ki navaja gojence k samodisciplini.

Kot posebno pomembno novost v letosnjem letu pa je ravnatelj Sancin omenil, da je Dijaška matica, ki vodi in upravlja dom, bila letos prvič deležna podpore dežele, ki jo vsa leta doslej prejemajo drugi italijanski zavodi. Preko pokrajinske uprave je dežela načala pol milijona lir, od držav-

nih organov pa so prejeli tudi nekaj podpore v živilih. Ko že govorimo o podporah Domu, ne moremo mimo vseh tistih prijateljev naše mladine in staršev, ki so podprtli Dom denarno in z blagom. Med raznimi ustanovami, ki stalno pošiljajo domu svoje prispevke, omenimo Kmečko banko, posojilnico iz Sovodenj, podporno društvo, Kmečko društvo iz Standreža, Nabavno prodajno za drugo iz Gorice itd.

Gojenci Doma so se veliko ukvarjali tudi z izvenšolsko dejavnostjo, to je na kulturnem in športnem področju. Tako deluje že več let v Domu šola Glasbene matice. Sobotni večeri, ki so postali že tradicionalni, so bili tudi letos redni in razgibani. Ob tej priložnosti omenimo tudi tesne stike med gojenci in dijaki iz Nove Gorice. Običajno srečanje z Domom iz Trsta je bilo letos v Gorici ter se je športno srečanje zaključilo z zmago goriških gojencev.

V okviru sobotnih večerov in drugih proslav so dijaki pripravili recitacije in predavanja o Prešernu, Grudnu, Gradniku, Ko-

sovelu, Gregorčiču, Erjavcu itd. Kot novost pa omenimo tudi srečanja z gojenci nekaterih italijanskih zavodov, kot na primer z zavodom Lenassi iz Gorice.

Ob koncu je ravnatelj Sancin govoril še o nekaterih poučnih in zabavnih izletih gojencev v Slovenijo. Zaključil pa je z ugotovitvijo, da so bili starši gojencev v stalnem stiku z vodstvom Doma ter se zanimali za napredek svojih otrok tudi na roditeljskih sestankih. Zato ni nič čudnega, če so gojenci v glavnem zaključili šolsko leto z zadovoljivim učnim uspehom.

Iz vsega povedanega vidimo, da je Dijaški dom v Gorici uspešno in dobro zaključil šolsko leto in zato lahko upravičeno upamo, da bo zaradi svoje organiziranosti in bližine zagotovo pritegnil pod svoje okrilje v prihodnjem šolskem letu nove in številne gojence slovenske narodnosti iz videmski pokrajine. Kajti to okrilje je že doslej nudilo mnogim našim dijakom iz Beneške Slovenije, Rezije in Kanalske doline šolanje v materinem jeziku.

PISMO DEŽELNEGA POSLANCA

Novo izvoljeni slovenski deželni poslanec dr. Drago Štoka nam je pred dnevi poslal pismo, ki ga zaradi zanimivosti in bogate vsebine objavljamo v celoti. Tako-le

nam piše deželni poslanec dr. Štoka:

Čutim dolžnost, da se Vam zahvalim za želje in napotke, ki ste jih objavili v Vašem cenjenem listu z dne 31. maja letos, ko ste komentirali izide deželnih volitev.

Gotovo ste imeli priložnost poslušati moj nastop na italijanski televizijski 24. maja t.l. v okviru volilne tribune, ko sem edini od vseh govornikov omenil narodnostne probleme Beneške Slovenije. Rekel sem tole: «Predvsem bi hotel poudariti težak problem Beneške Slovenije, Kanalske doline in Rezije. V teh krajih vladata velika revščina in zaostalost. Odstotek izseljencev je zelo visok. Po nekaterih vseh so ostale doma samo ženske, otroci in starški. Nič boljši ni položaj, kar zadeva narodnostnih pravic tega prebivalstva, saj mu niso priznane najosnovnejše pravice, ki jih predvideva ustava, statut dežele Furlanije-Julijanske krajine in Lisičina človečanskih pravic. Z vsemi močmi se bo Slovenska skupnost prizadevala, da bo v teh krajih prišlo do odprtja šol s slovenskim učnim jezikom».

Po izvolitvi bi rad še enkrat poučil, da se bom vselej zanimal za Vaše narodnosti, gospodarske in socialne probleme ter skušal pripomoči k njihovi rešitvi.

Sprejmite moje tople pozdrave z željo, da bi že enkrat prišlo do rešitve vaših težkih vprašanj.

DRUGA SEJA DEŽELNEGA SVETA

Na drugi seji deželnega sveta je 61 novoizvoljenih deželnih svetovalcev izvoljen Salvatore Varisco (CD), Francesco De Carli (PSU) in Vittorio D'Antoni (PRI).

Za predsednika deželnega odbora je bil znova izvoljen dosedanji predsednik dr. Alfredo Berzanti. Podpredsednik deželnega odbora in odbornik za turizem je postal socialist Enzo Moro. Odv. Antonio Cmelli (DC) je prevzel odborništvo za kmetijstvo, gozdove in gorsko gospodarstvo, medtem ko je prof. Giovanni Vicario (DC) postal odbornik za krajevne ustanove. Dr. Antonio Tripani (DC) je postal odbornik za finance, medtem ko je odv. Cesare Devetag (PSU) prevzel odborništvo za higieno in zdravstvo. Prof. Giuseppe Dulci (PSU) je postal odbornik za industrijo in trgovino, Bruno Giust (CD) pa je postal odbornik za šolstvo in kulturne dejavnosti s pooblastilom za obravnavanje mladinskih vprašanj. Dr. Luigi Massutto (DC) je postal odbornik za javna dela, Nereo Stopper (CD) pa odbornik za delo, socialno skrbstvo in obrt.

Nedvomno je novi predsednik vlade Giovanni Leone tista osebnost, ki najbolje ustreza tako imenovanim prehodnim ali administrativnim vladam, ki naj v nekem smislu premostijo politične krize našega parlamentarnega življenja.

Leone se je namreč enkrat že uspešno izkazal ob podobni krizi pred nekaj leti.

Tudi to pot je sestavil enobarvno krščansko demokratsko vlado. Poleg Leoneja kot predsednika so v novi vladi: Piccioni, Tessitori in Mazza kot ministri brez listnice; Caiati kot minister brez listnice za Jug; Medici za zunanje zadeve; Restivo za notranje zadeve; Gonella za pravosodje; Colombo, ki bo hkrati minister zaklada, za proračun in gospodarsko načrtovanje; Gui za narodno obrambo; Scaglia za šolstvo; Natali za javna dela; Sedati za kmetijstvo in gozdarstvo; Scalari za promet in civilno letalstvo; De Luca za pošto in telefon; Andreotti za industrijo in trgovino; Russo za zunano trgovino; Bo za državne udeležbe; Zellioli Lanzini za higieno in zdravstvo ter Magri za turizem in predstave.

Predsednik Leone je novo vlado že predstavil parlamentu, v svoji nastopni izjavi v poslanski zbornicu in senatu pa je dejal, da bo vlada nadaljevala s politiko levega centra. Med najpomembnejšimi nalogami je predsednik vlade navedel polno zaposlenost, vključitev mladih v družbeno življenje in nekatere zakonske spremembe za rešitev problemov šolstva.

SMRT PREŽI NA CESTI

V enem tednu štiri mlada življenja žrtve treh prometnih nesreč

Zivljenje so izgubili 21 letni Evgen Galob iz Trčmuna, 20 letni Sergej Giorgiutti in 20 letni Renato Simiz iz Ahtna ter 19 letni univerzitetni študent Paolo Zussino iz Vidma, sin geometra Beputija (Duoviča) iz Viskorše -

Težka prometna nesreča tudi v Idrijski dolini

Renato Simiz**Sergej Giorgiutti****Paolo Zussino**

Prometne nesreče, ki terjajo življenja naših ljudi, so vedno bolj pogoste. Ljudje niso še pozabili strahotnega trčenja dveh avtomobilov v Iplisu, kjer so izgubili življenje Ivana Qualizza, Loreano Bledič in Jakob Florjančič iz Sv. Lenarta, ko zopet tečejo grenačke solze po naših vaseh. V enem tednu so kar štiri družine izgubile svoje sinove pri prometnih nesrečah.

Prva nesreča se je dogodila dne 30. junija okoli polnoči na cesti med Ahtnom in Malino, kjer sta izgubila življenje 20 letni Sergej Giorgiutti in njegov priatelj 20 letni Renato Simiz. Peljala sta se

z motorjem in na nekem ovinku ju je vrglo s sedeža ob zid in potem v prepad. Giorgiutti je bil na licu mesta mrtev, Simiz pa je umrl nekaj ur pozneje v videmski bolnici.

Druga nesreča se je pripetila istega dne na mostu v Ažli. Žrtev

te nesreče je bil 21 letni Evgen Galob iz Trčmuna, medtem ko je bil 32 letni Jožef Petrič iz Sovodenj, ki se je z njim peljal na motorju, lažje poškodovan.

Žrtev tretje prometne nesreče pa je postal 19 letni Paolo Zussino, sin geometra Beputija-Duoviča iz Viskorše v tipanski občini. Ta nesreča se je dogodila v Bielli. Prav med nevihto se je zaletel s svojim avtomobilom na nekem ovinku v drug avto, ko je šel na kolodvor čakat svojega mlajšega brata Maria, ki bi moral priti z vlakom iz Vidma.

Paolo Zussino je bil zelo poznan ne samo v Torinu, kjer je obiskoval prvi letnik medicine na tamkajšnji univerzi, ampak tudi med videmskimi športniki in v Bielli, kjer bil je najboljši odbojkarski Furlanije in sedaj tudi Piemonta.

Globoki žalosti družin tako trajično preminulih mladeničev se pridružujemo tudi mi in jim izrekamo naše iskreno sožalje.

Zelo hudo sta se ponesrečila tudi zakonca 57 letni Natale Kodromac in 52 letna Bernarda Kodromac, ko sta se peljala z motorjem in sicer na cesti med Bodigojem in Oborčo. Na nekem ovinku se je v motor zaletel avtomobil, ki je prihalil iz nasprotne strani. Pri trčenju je mož dobil hude poškodbe po glavi in dvačratni zlom desne noge, medtem ko si je ženč zlomila več reber in tudi noge. Oba so v zelo kritičnem stanju prepeljali v bolnico, kjer so ju sprejeli s pridržano prognozo.

Iz Idrijske doline

Deželni prispevki za cestna dela

V program javnih del, ki jih predvideva deželno prisedništvo za kmetijstvo v okviru gorskega bazena Julijskih Predalp, so vključili tudi ureditev in dokončno

zgraditev ceste od Pojan proti Novakovcem do priključka pokrajinske ceste proti Dolenji, ki meji na goriško pokrajino. V tem predelu so namreč ceste izredno slabe in zaradi tega zelo trpi kmetijstvo Idrijske doline. Še prav posebno je otežkočeno delo zaradi slabih kolovozov v vinogradih, ki dajejo renomirana vina in bi bila lahko velik vir dohodkov tamkajšnjih ljudi.

V program javnih del so vključili tudi načrt, ki predvideva ureditev nekdanje vojaške ceste, ki vodi proti Spessi in se tam tudi konča.

Prisedištvo je obenem tudi zagotovilo financiranje za povezavo Kravoreta z odcepom ceste, ki vodi v «Borgo Romagno», ki pripada prapotniški občini. Pozneje bo poskrbljeno tudi za ureditev dela ceste, ki vodi iz Cedada do mosta preko hudournika Corno, kjer poteka mejna med bonifikacijskim hribovskim kompresorjem Julijskih Predalp.

Nov spravni sodnik

Za spravnega sodnika prapotniške občine je bil imenovan Francesco Marinig, za njegovega namestnika pa je bil ponovno potrjen Dionisio Pasqualini.

Izpod Kolovrata

Bepi Prapotnik počiva pri Stoblanku

Vse je zelo pratesla žalostna vest, da je izgubil pri prometni nesreči, ko je šel v službo, podoficir aviatike Bepi Prapotnik, star komaj 35 let. Njegove posmrtnе ostanke so prepeljali v Dreko in sedaj počiva na pokopališču v Stoblanku. Pogreba dragega vaščana se je udeležila vsa vas, kar tudi občinske in vojaške oblasti. Rajnki zapušča v veliki žalosti ženo in tri nedorastle otroke.

Sreča je hotela, da je v tistem trenutku privozil mimo avtobus iz Mažerol in je šofer zagledal na cesti prevrnjen Fantinijev motor. Takoj je zaslutil, da gre za nesrečo in zato je ustavil avtobus in poiskal ponesrečenca. Z vso naglico ga je peljal v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je njevovo tanje zelo resno, ker je pri padcu dobil hude poškodbe po glavi, si zlomil več reber in desno roko. Če ne nastopijo komplikacije, bo ozdravil v dveh mesecih.

Od 26. pa do 31. julija pa bo v Čenti že četrти mednarodni folklorni nastop «Evropa src». Prav te dni so se zbrali okoli okrogle mize številni zastopniki pokrajinskih in lokalnih oblasti, da so se stavili program tega tako važnega nastopa.

Tudi tega festivala se bodo ude-

Iz Nadiške doline

Kolesarji treh dolin po naših vaseh

Tudi letos je ENALDACE organiziral kolesarsko dirko treh dolin, katere se je udeležilo kakih 80 kolesarjev iz Nadiške, Terske in Soške doline. Peljali so se skozi Fojdo, Čedad, Podbonesec, Štupco, Kobarid in tako zaključili prvi krog v Tolminu. Po treh urah počitka so se odpeljali po Soški dolini do Žage, preko prelaza Tanamea v Muzce in nato v Ter, Njivico in po Terski dolini v Čento. Ob prihodu v Čento je igrala godba na pihala, kjer bil je ravno praznik češenj, in tako se je dirka zaključila v veselju. Zmagovalci so prejeli nagrade.

Langebardski tempelj v Čedadu bo kmalu urejen

Znameniti langobardski tempelj, katerega že več časa urejajo, bo kmalu odprt za javnost. Prav te dni je prišel na lice mesta funkcionar od Vrhovnega nadzorništva za varstvo spomenikov v Furlaniji-Julijski Benečiji geometer Belluno, ki je delo pregledal in dejal, da bo odprtje templja možno še ta mesec. Kot smo povedali že v preteklosti, je bilo delo svoj čas prekinjeno, ker so našli pri odkrivanju fresk še druge dragocene ostanke iz rimske dobe in jih je bilo potrebno posebej proučiti.

V vodovje Nadiže in njenih pritokov zasejali 35 tisoč postrvic

Konzorcij za zašito ribolova v Julijski krajini je te dni zasejal v Nadižo in njene pritoke ter hudournike «pedemontane» več kot 35 tisoč postrvic. V čedadski občini so jih zasejali 7 tisoč, v Bistrico, ki teče po ozemljju občine Tavorjana, 3 tisoč, v Aborno in Reko 4 tisoč, v Erbeč v šenlenarški občini 3.500, v Reko v občini Grmek 3.500, v isti hudourniku pri Pačuhu v dreški občini 3.500, v Idrijo v občini Prapotno tri tisoč, v Grivo v občini Fojda pa 800.

Delo so izvršili funkcionarji zgoraj omenjenega konzorcija in športni ribiči posameznih občin.

Sv. Peter Slovenov

Huda nesreča pri delu zaradi vročine

Pretekli teden je prišlo v Čedadu do hude nesreče pri delu, ki bi lahko imela še hujše posledice. Silvio Flaibano, star 52 let, doma iz Ažle, je padel več kot šest metrov globoko z zidarskega odra, ker mu je prišlo slabo zaradi vročine. Pa ne samo to, priletel je na delavca 34 letnega Maria Cedermaza iz Podbonesca, ki je delal nekoliko nižje, in mu prizadejal resne poškodbe. Tako so oba prepeljali v čedadsko bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da si je Flaibani zlomil pri padcu levo roko v rameni in se bo zato moral zdraviti dva meseca, dočim bo Cedermaz ozdravil v dveh tednih, ker je dobil lažje poškodbe.

Ponesrečila se je tudi 55 letna Ernesta Culvan iz Špetra. Pri padcu si je pretokla glavo in so jo zato morali peljati v bolnico. Ozdravila bo v dveh tednih.

Fojda

Nesreča ne počiva

Osemletna Sandra De Luca iz Fojde se je šla nekega popoldne kopat v hudournik Grivò, da bi se nekoliko osvežila, a pri tem jo je doletela nesreča. Stopila je na neko ostočepino in se močno urezala v peto. Zaradi močne krvavitve so jo morali takoj prepeljati v čedadsko bolnico, da so ji rano zašli.

V bolnico so morali peljati tudi Gino Medves iz Čampeja. Medtem ko je cepila drva, ki je spodelata sekira in se globoko usekala v levo roko. Če ne nastopijo komplikacije, bo žena ozdravila v treh tednih.

Kulturniki iz Ljubljane obiskali Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino

Povsed so slovenske izletnike z navdušenjem sprejeli - Na grobu Ivana Trinka v Trčmunu se je zahvalil za obisk nečak našega velikega poeta

Prejšnji teden je prispela v Beneško Slovenijo pod vodstvom predsednika kranjskega muzeja prof. Črtomirja Zorca skupina zgodovinarjev, zemljepiscev in profesorjev zaposlenih na državni knjižnici v Ljubljani.

Poprej so obiskali Kanalsko dolino. Rezijo, Tarcent in Staro goro v Beneški Sloveniji.

V Čedadu jih je sprejel predstavnik p. d. Ivan Trinko in jim prikazal pomembne in zgodovinske točke naše starega mesta in obstoje edinega slovenskega društva »D. IVANA TRINKA« v Beneški Sloveniji. Dragi gosti iz Kranja so se počutili v Čedadu v krogu nekaterih domačinov kot doma in veseli so bili, da je prišlo do takega srečanja.

Na dan sv. Petre in Pavla so se odpeljali v Špeter Slovenov na grob pokojnega prof. Ivana Trinka.

Goste je spremljal tudi predsednik p. d. Ivan Trinko, kateri je prikazal izletnikom deželico, kjer prebivajo najzapadnejši Slovenci.

Z avtobusom so se pripeljali do Čeplič in od tam so jo peš manjili proti Trčmunu. Vroče sonce je spremljalo našo skupino turistov, ampak ničče se ni ustrašil vročine, ker so vsi hoteli in želeli obiskati rojstni kraj in grob prof. Ivana Trinka. Obisk kulturnikov iz Kranja je imel namen pokloniti se spominu pokojnega profesorja ob štirinajstletnici njegove smrti. Ob tej priliki je vodila skupine prof. Črtomir Zorec na grobu počastil spomin »ZAMEJSKEGA«. Na željo prisotnih je spregovoril tudi Marjan Kont.

Zelo lepo je bilo, da so bile na svečanosti tri generacije nečakov, kateri so se vrnili iz inozemstva na letne počitnice. Ob tej priliki se je najstarejši nečak zahvalil vsem, ki so se potrudili, da se prišli na obisk v rojstni kraj njegovega strica.

in da je prav lepo videti, kako se Slovenci spominjajo pokojnega signorja.

Po vrnitvi v dolino se je skupina iz Kranja ustavila v Špetru ob Nadiži. Kasneje so odpotovali preko Robiča v Jugoslavijo, da bi se ustavili še na Vrsnem, na grobu pok. SIMONA GREGORČIČA.

Naj omenimo, da so izletniki prisneli s seboj več lepih slovenskih knjig in z njim obogatili knjižnico slovenskega prosvetnega društva v Benečiji.

Na sliki vidimo prijazno vasico Muzci, ki je kot gnezdece položena ob vznožje istoimenskega pogorja. Tu izvira tudi reka Ter, ki ima, kot nekateri trdijo, zdravilno moč. Ob nedeljah prihaja v Muzce dosti ljudi iz Čente, Vidma in drugih krajev in zato lahko upamo, da se bo v bližnji prihodnosti mogel turizem Terske doline še bolj okrepliti

Koncert Slovenske filharmonije v Vidmu

V sredo, 10. julija ob 21.30 je v salonu furlanskega parlamenta na videmskem gradu gostoval orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane pod vodstvom dirigenta Boga Liskovica in s sodelovanjem čelista Cirila Škeranca, sopranistke Nade Vidmar, altistke Milke Evtimove, furlanskega tenorista Arduina Zamara ter japonskega basista Kunikaza Ohashija.

Gostovanje orkestra Slovenske filharmonije v furlanski prestolnici je organiziral odbor za kulturne izmenjave, kateremu predseduje predsednik videmske pokrajinske uprave odv. Vinicio Turello in sodi v obsežen program prireditev za 1. 1968. ki ga je pripravil odbor. Program koncerta je v prvem delu obsegal Dvorakov Koncert za čelo in orkester Op. 104, v drugem delu slovito Rossinijevo »Stabar mater« za soliste, zbor in orkester. S tem delom je ljubljanski orkester počastil skladatelja ob 100-letnici njegove smrti.

Tako je Videm še enkrat prak-

tični realizator kulturne izmenjave s Slovenijo na visoki ravni v duhu tiste resnične odprtosti, ki je že od nekdaj značilna ne le za kulturne, temveč tudi za politične in upravne kroge v Vidmu.

Koncertu so prisostovali najvišji predstavniki deželnih in videmskih oblasti ter visoki gostje iz Ljubljane in generalni konzul SFR Jugoslavije v Trstu ing. Marjan Tepina.

Kako spoznamo glistavost živine

Navadno zapazimo gliste v blatu. Pri teletih in žrebetih jih izdaja značilen kiselkast duh. Do stikrat jih pa v blatu ne zapazimo oziroma jih spregledamo. Toda vedno, kadar živali hujšajo in se ne ravnajo, kakor treba, moramo pomisliti na glistavost. Konji, ki imajo kuštravo glavo, ki so postali leni pri vožnji in se radi spotijo, so vedno sumljivi, da imajo gliste.

Kadar sumimo na gliste, je treba odnesti živinodravniku ali v veterinarsko bolnico nekoliko jutranjih iztrebkov na pregled. Veterinar bo blato pregledal pod mikroskopom in ugotovil, če so v njem jajčeca zajedavcev. Dal bo potrebna zdravila in napotila, kako se gliste odpravijo.

Danes imamo proti vsem vrstam glist na razpolago uspešna sredstva, ki ne stanejo dosti. Česen, ki ga po navadi uporabljam za odpravo glist, učinkuje le

deloma, tako da z njim glist ne moremo popolnoma odpraviti.

Da bi se živali ponovno ne okuževali z jajčeci, moramo gliste uničiti, če jih najdemo v iztrebkih. Ne smemo jih enostavno zmečkati z nogo, kot se pogosto dogaja, temveč jih moramo zakopati globoko v gnoj, da jih vročina gnoja uniči. Če jih v hlevu zmečkamo z nogo, s tem na tisoči jajčec iztisnemo na tla. Jajčeca se zanesajo, potem na steljo in krmo in živali se z njimi ba, da hlev ni vlažen, ker se v takih hlevih ličinke rade zadržujejo in lažijo po zidovju. Da bi uničili jajčeca, je treba stojiča živali, zidove in lesene dele politi z vrelim lugom ali z močno raztopino pralne sode. Če je mogoče, naj se tla potresajo z živim apnom, ki ga nato polijemo, da zakipi. Izogibati se je treba močvirnih pašnikov in napajanja živali v stoječih vodah.

Gostje iz Slovenije obiskali muzej v Tolmeču

V okviru kulturnih izmenjav med Furlanijo in Slovenijo, ki jih ima v programu videmska pokrajinska administracija, so si zgodovinarji in nekateri predstavniki oblasti iz Slovenije ogledali

muzej v Tolmeču in druge zanimivosti v Karniji.

Goste je spremljal predsednik videmske pokrajine dr. Turello, tolmeški župan arhitekt Dalla Marta in predsednik karnijskega muzeja dr. Macutan.

borgate principali: Erbezzo (slov. Arbeč), Zapotocco (di dentro il torrente) e Gorenja Vas (villa superiore). In tutte e tre, case di meschino aspetto, ingombrate di letamai e davanti odori acri ed ingrati; e nei dintorni un discreto numero di piccoli campi a forme irregolari, coltivati a mais che basta solo in minima parte ai bisogni degli abitanti; a patate che ne sono il principale alimento; a fagioli, di cui molti si portano in piazza a Cividale; a rape; ed a viti che danno poca quantità di un vino acidetto e scadente. V'è anche in qua e in là degli alberi da frutta: meli soprattutto, perni, rari ciliegi, pochissimi susini. In complesso però il paese, più che da altro, trae da vivere dall'allevamento del bestiame.

Dalla borgata di Erbezzo pochi passi ci condussero a Gorenja Vas, dove c'è una scuola elementare inferiore mista, la chiesa e la canonica. Quel cappellano, don Luigi Clignon, tipo di prete gioiale e simpatico, ci fece un'ottima accoglienza, ristorandoci con vino generoso e cibi abbondanti. Dalle finestre della sua casa l'occhio domina intiera la sottostante vallata del Natisone, tutta vigne e campi industrialmente lavorati, solcata per mezzo del caratteristico fiume, cui il letto straordinariamente profondo e le sponde selvaglie e dirupate danno un aspetto di orrida bellezza. Proprio di rimpetto a noi, verso levante, si innalza la vetta del Matajur, dalla forma di piramide dolce, liscia e levigata, come la testa di una fanciulla modestamente pettinata. Più lontano l'aguzza cima del Krn, le controcime del Judrio e dell'Isonzo e giù giù tutta la serie di morbide alteure che degradano dolcemente verso l'Adriatico.

Rimanemmo a lungo a contemplare estatici il superbo panorama che ci si svolgeva dinnanzi, e mentre riconoscemmo all'alpinismo il merito di procurare emozioni ineffabili e sublimanti lo spirito, ci meravigliavamo di trovare la nostra piccola patria più bella assai di quanto ci saremmo immaginati. Eppure essa è così poco cono-

suta dagli stessi suoi figli. Eppure nessuno, o quasi, viene a visitarla dal di fuori, nemmeno dalla Provincia! Ma chi non lo sa che da noi, in Italia dura ancora il vizzo di correre sempre lontano a cercare il bello della natura, mentre non si vede, o non si vuol vedere quello che, molte volte assai più degno di ammirazione, abbiamo in casa nostra?

* * *

Senonchè è tempo di andare innanzi, ché il sole già alto e la via lunga ne sospingono. Ecco aprircisi dinnanzi la piccola conca in cui si asside la frazione di Montefosca, meta principale della nostra gita. Alta 725 metri sul livello del mare, è chiusa dal monte Vogu (1164 metri) a nord, dal Juanes (sl. Ivanac) (1168 metri) ad ovest e sud-ovest: aperta a levante sul Natisone, verso il quale scende mediante un gradino ripidissimo, solcato dal torrente Bodrino (sl. Bodrin, Zabrodniam, forse da brod = guado). Nel dialetto sloveno di S. Pietro, Montefosca viene chiamata Černavar (Črni Vrh), nome che letteralmente tradotto suona: cima nera. Eppure il villaggio non è sopra una cima, ma dentro una depressione. L'ebbe esso forse dalla vetta che gli sorge alle spalle, come dal Matajur desunse la sua denominazione il villaggio omonimo del comune di Savogna? Ma notisi che a tal vetta solo in pianura si dà il nome di Černavar, mentre a Montefosca è conosciuta, come diciamo, sotto quello Vogu, che, curiosa analogia, significa Carbone, e a nessuna cima vien dato il nome di Montefosca. A ciò aggiungasi che nè la conca in cui siede il villaggio, nè la cima del Vogu, o Černavar che la si voglia chiamare, hanno aspetto neggiante; la prima essendo un paesaggio simile a molti altri di montagna, ricoperto di un discreto rivestimento vegetale; mentre il Vogu è biancheggiante di nude rupe calcaree, ringhiose con i loro denti aguzzi e intramezzate di macchie e di cespugli di nocciuoli e da carpini che solo a grande distanza danno una finta severa alla montagna.

Obvestilo ANPI iz Vidma bivšim partizanom

Z objavo zakona št. 314 od 28. marca 1968 so ponovno odprti roki za vlaganje prošenj za dosego kvalifikacije partizana — borca za vse tiste, ki tega niso mogli narediti takoj po vojni ali ki so zadevno prošnjo predložili izven roka.

Med takrat izkušenimi lahko predložijo prošnjo italijanski prostovoljni borci v inozemstvu (Franciji, Grčiji, Albaniji, Jugoslaviji, Sovjeti, Sovjetski zvezni itd.) partizani, ki so bili odgnani v nacistična uničevalna taborišča, tisti, katere so zaprli nacisti ali fašisti za več kot tri mesece, partizani invalidi, svojci padlih v bojih ali progrenih v Italiji in v inozemstvu.

Zainteresirani se morajo prijavit pokrajinskemu ANPI v Vidmu, Ul. del Pozzo 31-1, tel. 56-813 za pojasnila glede prošenj za priznanja statusa.

Comunicato dell'ANPI di Udine agli ex partigiani

Con la promulgazione della Legge N. 314 del 28 marzo 1968 si sono riaperti i termini per la presentazione delle domande per l'ottenimento della qualifica di partigiano combattente per coloro che furono impossibilitati a farlo nell'immediato fine guerra o che presentarono l'apposita richiesta fuori termine.

Fra gli esclusi di allora possono presentare domanda i volontari italiani combattenti all'estero (Francia, Grecia, Albania, Jugoslavia, URSS, ecc.), i partigiani deportati nei campi di sterminio nazisti, i detenuti dai nazisti o dai fascisti per più di tre mesi, i partigiani invalidi o mutilati, i familiari dei partigiani Caduti in combattimento o dispersi in Italia ed all'estero.

Gli interessati devono presentarsi all'A.N.P.I. Provinciale di Udine, Via del Pozzo 36/1, tel. 56813 per l'istruzione delle pratiche inerenti al riconoscimento.

Francesco Musoni

Fra gli Slavi di Montefosca

Naš rojak Francesco Musoni, ki je bil dolgo let profesor v Vidmu in župan špeterske občine, je dobro poznal življenje beneških Slovencev in tudi pisal o njih in njihovi deželi.

Med njegovimi številnimi deli je tudi knjižica pod naslovom »FRA GLI SLAVI DI MONTEFOSCA« (Med Sloveni s Črnega vrha), ki jo zaradi zanimivosti ponatiskujemo v celoti.

Montefosca è paese celebre in tutta la valle del Natisone per i suoi abitanti dall'alta statura, dalle spalle ben tarchiate, dai petti villoosi, dall'ercolea robustezza; soprattutto perché è fama in mezzo ad essi si conserva pressoché inalterato il tipo degli Slavi primitivi: degli Slavi cioè dell'epoca delle loro più antiche immigrazioni in Friuli. Chi desidera quindi conoscere quali fossero gli antenati di questi nostri buoni ospiti molti secoli addietro, deve fare una visita a Montefosca; visita che riesce tanto più interessante dopo che, per la prima volta venuta della principessa Elena in Italia, si volle rilevare l'analogia fra Montefosca (nel dialetto sloveno di S. Pietro Černa Varh) e quello di Montenegro (Črna Gora). Ecco le ragioni per cui io decisi di recarmi nel settembre scorso in compagnia d'un mio amico studioso di glottologia.

Partiti da San Pietro, in mezz'ora fummo al Pulfero, donde, dopo aver attraversato un pittoresco ponte di legno sul Natisone, subito incominciammo la non molto faticosa salita della montagna. Non seguimmo alcun sentiero, ma quasi in linea retta ci dirigemmo verso Erbezzo. È una frazione del Comune di Tarcenta con 492 abitanti, secondo il censimento del 1881, composta di tre

za naše mlade bralce

PET BRATOV LI

(Kitajska pravljica)

Na bregu rumenih voda Jang-tse-kianga je nekoč živela mati s petimi sinovi. Imenovali so se: Li Prvi, Li Drugi, Li Tretji, Li Četrti in Li Peti. Bratje so si bili tako podobni med seboj, da jih lastna mati ni razlikovala. Vendar pa so si bili zelo različni po sposobnostih: Li Prvi je lahko spil celo morje in ga je kot vodomet spet vrnil morskim globinam. Li Drugi je lahko segel z roko v ogenj, pa se ni spekel. Li Tretji je stejnog bil nekaj čim dalj v najkrajšem času. Li Četrti je bil trd kot jeklo in najmlajši, Li Peti je razumel govorico gozdnih živali tako dobro kot svoj materin jezik — kitajščino.

Bratje so živelni v slogi in prijetju.

Li Prvi je lovil ribe, Li Drugi je premetaval ogenj v peči, Li Tretji in Li Četrti sta obdelovala polje, Li Peti pa je pasel ovce in gosi.

Nekega dne je prišel kitajski mandarin na lov k rečni obali. Ob robu gozda je zagledal dečka, ki je pasel ovce in gosi. To je bil Li Peti in ob njem je mirno spala srna. Mandarin je napel lok in posmeril v spečo žival. Ko je Li Peti to videl, je zakričal. Srna se je prebudila in bliskoma planila v gozdu. Tedaj je stopil iz goščave jelen in Li Peti mu je zaklical v njegovem jeziku: — Reši se! Beži; in jelen je izginil. Nato so se prikazali zajčki iz grmovja in Li jih je posvaril v njihovem jeziku in zajčki so zbežali urno, kar so le mogli.

V trenutku so zvedele vse živali v gozdu, da se morajo skriniti pred hudobnim možem z lokom in puščicami.

Ves zaripel od jeze je stal mandarin na prazni jasi. Li Peti pa je bil srečen, ker je rešil gozdne prijatelje pred smrtno.

Mandarin-lovec je kmalu izvedel, komu se mora zahvaliti za svojo lovsko smolo in je ukazal svojim služabnikom, naj ujamejo dečka, ki se je znal pogovarjati z vsako živaljo v njenem jeziku. Ukenili so Lija Petega, ga odvlekl v mesto in vrgli v kletko lačnemu tigru. Mandarin je bil prepričan, da bo tiger raztrgal in požrl fantiča, ki mu je preprečil bogat lov. — Toda Li Peti je nagonoril tigra v njegovem jeziku in divja zverina je koj skrila kremplje, se pustila čehljati za ušesi in jela presti kot prijazna mačka.

Ko je mandarin to videl, se je še bolj razjevil in je ukazal, naj dečka obglavijo.

Tedaj se je Li Četrti splazil v ječo, v kateri je njegov bratec čakal na smrt. Li Četrti, ki je bil trš od jekla, je zamenjal svojega brata in tega nihče ni opazil, kajti bratje so si bili med seboj nadvse podobni.

Naslednje jutro so Lija Četrtega peljali na moričče. Krvnik je dvignil ostri meč, da bi ga obglavil, a meč je razpadel na drobne kosce ob jeklenem mladeničevem vratu.

Brezršni mandarin je besnel in ukazal, naj obsojenca pahnje na visoke skale v smrt.

Ponoči pa se je v ječu splazil Li Tretji in zamenjal Lija Četrtega. Li Tretji je imel najdaljše noge tega sveta, če je imel najdaljše noge tega sveta, če je hotel.

Nihče ni opazil, da sta se brata zamenjala.

V jutranjem mraku so odvedli Lija Tretjega na visoke pečine. Še nikoli se ni zgodilo, da bi ostal

živ, kogar so pahnili v neznansko globino.

Ko pa so krvniki sunili Lija Tretjega, je povsem mirno iztegnil svoje dolge noge, ki so rasle, se daljšale in daljšale. Njegova glava je bila še zgoraj, njegova stopala pa so že dosegla trdnata tla na dnu prepada.

Mandarin se je penil od besa. Vrnil se je v palačo in ukazal, naj Lija živega sežgo. Pod velikimi okni mandarinove palače so naložili grmado.

Ljudje so se zbrali od vseh strani, da bi videli, kako bodo četrti poskušali ugonobiti mladega pastirja.

V poslednjem hipu se je Liju Drugemu, ko je prišel po slovo k bratu, posrečilo, da se je splazil v ječo. To je bil Li, ki ni mogel zgoreti. Brž je zamenjal svojega dolgonogega brata, kajti mandarin je že ukazal, naj pripeljejo jetnika.

Rablji so zgrabili Lija Drugega in ga zvlekli na grmado. Plameni

so švigali proti nebu, dim je zabil nesrečnega dečka in ljudstvo je zahitelo od sočutja. Le mandarin se je zlobno zakrohotal, saj se je slednjič le maševal za svojo lovsko smolo.

Ko se je dim razkadil, pa je sredi žerjavice sedel Li Drugi in se smehtjal.

Mandari nje mislil, da ga bo bes zadušil.

— Ogenj se ga ne dotakne, globina ga ne ugonobi tiger ga ne raztrga, meč se odbije od njegovega vrata, pastirska ničelj je kričal. — Privezite mu kamen okoli pasu in vrzite ga v morje.

Li Prvi se je potopil v šumeče valove in jel pozirati morsko vodo v globokih pozirkih. — Mandarin se je tresel od groze, ko je videl, kako izginja morje in se prikazuje morsko dno. Ladje so obstale v pesku, se nagnile postrani, mandarin in njegovi krvniki so zdrsnili s palube v morsko blato.

Li Prvi je odvezal kamen od pasa, stopil na breg in vrnil vodo morskim globinam.

Mandarin s svojimi krvniki je postal na morskom dnu. Ljudstvo se je zbralo na obali in slavilo nepremagljive brate.

Modri pastirček

Zivel je pastirček, ki je bil poznan daleč naokrog po modrih odgovorih, ki jih je dal na vsa še takoj težka vprašanja, ki so mu jih stavili. Otem je slišal tudi kralj tiste dežele, ki kar ni mogel verjeti. Dal je poklicati pastirčka k sebi.

Pa mu je rekel kralj: «Če mi prav odgovoriš na tri vprašanja, ki ti jih zastavim, te posinovim in boš bival pri meni na gradu. » Pa je vprašal pastirček: «Katera pa so tista tri vprašanja? — Kralj je rekел: «Prvo se glasi: Koliko kapljic vode je v vseh morjih sveta?» — Pastirček je takoj odgovoril: «Gospod kralj, ustavite vse reke in veleteko na zemlji, da ne bo pritekla nobena kaplja več iz njih v morje, preden pričrem šteti, in potem vam povem, koliko kapljic je v vseh morjih sveta».

— Kralj je rekel dalje: «Drugo vprašanje se glasi: Koliko zvezd je na nebu? — Modri pastirček je odgovoril: «Dajte mi veliko polno papirja!». Naredil je s svinčnikom na ta papir toliko majhnih pik in pičič, da jih je bilo komaj opaziti, nikakor pa jih ni bilo mogoče prešteti. Kdor je hotel šteti, se mu je pričelo vrjeti pred očmi in glava ga je jela boleti. Ko je naredil pičice, je rekel: «Toliko zvezd je na nebu, kolikor je pičic

na tem papirju, le štejte!». Kajti nihče ni bil tega zmožen. — Pa je rekel kralj: «Tretje vprašanje se glasi: Koliko sekund traja večnost?» — Modri pastirček je odgovoril: «Tam daleč, daleč zadaj za morjem je dijamantna gora. Ta gora meri eno uro v višino, eno uro v širino in eno uro v dolžino. Vsakih sto let prileti tja majha ptička in si nabrusi ob tej gori svoj kljunček. Kadar bo odbrošena cela gora, bo pretekla še prva sekunda večnosti».

Nato je kralj rekel: «Vsa tri vprašanja si rešil kakor najbolj moder človek. Kakor sem obljudil — tako bodi! — Ostani pri meni v kraljevskem gradu in jaz te bom imel rad kot svojega lastnega otroka».

— Kralj je rekel dalje: «Drugo vprašanje se glasi: Koliko zvezd je na nebu? — Modri pastirček je odgovoril: «Dajte mi veliko polno papirja!». Naredil je s svinčnikom na ta papir toliko majhnih pik in pičič, da jih je bilo komaj opaziti, nikakor pa jih ni bilo mogoče prešteti. Kdor je hotel šteti, se mu je pričelo vrjeti pred očmi in glava ga je jela boleti. Ko je naredil pičice, je rekel: «Toliko zvezd je na nebu, kolikor je pičic

Dva polja lezeta čez dolg most. Lezla sta vso pomlad in vse poleteje, da sta dovršila potovanje. Komaj sta dospela na nasprotno obrežje, ko nastane strašen vihar in z neznanskim truščem zruši most.

Polja se prestrašena ozreta nazaj, pogledata drug drugega in vzklikneta enoglasno:

«Oh, kakšna sreča, da sva tako hitela!».

Zgodilo se je, Laž se je neki večer preobjedla, ponoči ni mogla spati, pa je premišljevala, kako grdo je pokvarjen svet, da ji že noče več vsega verjeti odkraj; premišljevala je in je prišla slednjič do tega konca in skepla, da se bo omožila. Omožena ženska — tako je modrovala — ima vendar več veljave pri ljudeh kakor samica.

Laž se je torej ozirala po ženini. In res, iztaknila je moža, ta ji je bil posebno všeč, ker je imel lasuljo, umetne zobe in lepo kratke noge kakor ona. Ime mu je bil Prilažič in hitro sta bila bot, da mu je najprej prestati izkušnjo, potem pa bodi poroka.

Laž gre in stopi v krčmo, tam so sedeli kmetje pri polnem bokalu in so tornali o slabih časih. Laž sede za mizo, naroči si vina in kruha pa jo vprašajo kmetje: «Mati, od daleč prihajate, kaj je novega po svetu?».

Laž odgovori: «Kaj bo novega? Nič posebnega! Le kokoš sem videla čudo veliko, z eno nogo je stala pod Grintovci, z drugo nogo pod Gorjanci in je pila vodo iz Save».

Kmetje so zabučali v smeh in kričali vprek: «To je laž, kosma laž! — Laž je bila jezna, pozabila je placiati in je odšla.

Za njo pride, kakor sta se bila zmenila, v isto krčmo Prilažič. Pil je svojo merico pa še njega vprašajo po novicah.

«Drugega ne vem», je rekel, «jajce sem videl, bilo je tako veliko kakor hiša, devet kovačev ga je z dleti odpiralo, vsi deželi ga bo dosti za cvrte».

Kmetje vtaknejo glave vkupe in reko: «Nemara je to jajce zlegla kokoš, ki je o njej pravila ženska». In vprašali so Prilažiča, ali ni videl tudi kokoši, ki je zlegla to jajce. Prilažič je odgovoril, da ne, — kmetje pa so modro pokimali z glavo in mu povedali: «Kokoš, ki je zlegla to jajce, je čuda velika; z eno nogo stoji pod Grintavci, z drugo pod Gorjanci in piše vodo iz Save». Pa so vse verjeli.

Pride laž na svoji poti v drugo

ZA DOBRO VOLJO

HITRO POTOVANJE

Dva polja lezeta čez dolg most. Lezla sta vso pomlad in vse poleteje, da sta dovršila potovanje. Komaj sta dospela na nasprotno

obrežje, ko nastane strašen vihar in z neznanskim truščem zruši most.

Polja se prestrašena ozreta nazaj, pogledata drug drugega in vzklikneta enoglasno:

«Oh, kakšna sreča, da sva tako hitela!».

Bistroumni Pavlek

«No, Pavlek», reče oče, «povej mi, zakaj sem te natepel!».

Pavlek bridko zatuli: «Vidiš, očka, očka, najprej me pretepaš, potem pa sam ne veš, zakaj si me!».

Uganka

Brat in sestra se rodita, skupaj jestata, skupaj spita, vedno vklap po poti gresta, drug za drugega ne vesta.

(Nedelja in pondeljek)

krčmo. Tudi tu se zgodi, da jo vprašajo po novicah.

«Kaj bo novega», je odgovorila, «nič posebnega!» Zelnato glavo sem videla, tako je bila velika, da so tesaci po lestvicah plezali na njo.

«Lažeš», so rekli kmetje, «takih debelih laži ne bomo poslušali; glej, da se nam izgubiš izpred oči! Laž se je užaljena dvignila in odšla. Od gole jeze je še maseljc s seboj odnesla in kozarec.

Kmalu za njo pride v krčmo Prilažič. Tudi njega pobarajo, kaj je novega.

Prilažič malo pomisli in pove: «Pero sem videl, možje, bogve katerega zelišča je bilo! To pero je bilo tako veliko, da je pet vozov stalo pod njim».

Kmetje se spogledajo in eden reče: «Bilo je zelnato pero».

«Ne vem», odgovori Prilažič, «za zelnato bi bilo nemara preveliko!».

«Zelnato je bilo, zelnato», siljo kmetje, «mi to dobro vemo, nič novega nam nisi povedal, o tem zelju smo že čuli!».

Prilažič je prosil zamere, da jim ni mogel z boljšo novico postreči, in se je poslovil. Kmetje pa so vse verjeli.

Laž je prišla še v tretjo krčmo. Tudi tukaj hočeo vedeti, kaj je novega po božjem svetu, in Laž jim pove, da je videla goreti morje; sto oralov ga je zgorelo noter do tal. — Ti kmetje pa so bili vroče krvi in kar koj so se razvneli. «Kaj, s takimi lažmi bi nam imela za norce?» so rekli. «Počakaj no, mi ti pokažem!» in prijela sta jo dva pod pazduho, tretji je pomagal z nogo in že je frčala uboga Laž čez prag na cesto.

Kmetje se niso še pomirili, pride mednje Prilažič. Vljudno jim vošči dober dan, sede, potem jih pa vpraša, kaj jih je tako razburilo. Kmetje mu hite povedati, kako jim je zanikrna žensčina hotela natvesti goreče morje, a so ji pokazali po čem so laži.

Prilažič jim potrdi in jih pohvali, trčili so s kozarci in pilu in potem jim je povedal, kaj je srečal na cesti: dolgo, dolgo vrsto težkih pariskih voz, vsi so bili visoko obloženi s pečenimi ribami; kaj menijo, od kod so bile rabe?

Kmetje so pomisili in nazadnje uganili: «Nemara je pa ženska, ki je govorila resnico, da je gorelo morje».

«Kako bo morje gorelo», je ugovarjal Prilažič, «ko je mokro!».

A kmetje so se zopet razvnamili. «Od kod pa so bili vozovi pečenih rib, kaj, če ne iz gorečega morja?» so kričali in, ker je Prilažič le majal z glavo, so ga v svoji togoti na eno, dve vrgli na plan.

Prilažič se je ročno pobral in je hotel za Lažjo. Konec vasi ga je čakala in smejoč sta si segla v roko; izkušnja je bila prestana!

In gospodična Laž in gospod Prilažič sta se poročila, živila sta srečno in ugledno in sta imela mnogo, mnogo